

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 februari 1911 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för skogsägare till väg öfver annans mark för skogsprodukters tillvaratagande.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 178, har herr *Sam. Söderberg* i Hobborn anført följande:

»Det har under senare år klagats däröfver, att svårigheter uppstått för skogsägare att vid afverkningar färdas fram öfver grannens skogsmark. Såvidt jag vet, har af ålder gjorts gällande den praxis, att hvar och en fått fritt transportera sitt virke öfver den andres mark. Det har endast ifrågasatts att ersätta skadegörelse å växande skog m. m. för sådan vägs framdragande. Till förebyggande af trassel i detta afseende har man ock vid afslutning af laga skifte i förening eller protokoll intagit bestämmelser om att den ene skiftesdelägaren skulle ha rätt att färdas öfver den andres skogsmark. Nu har emellertid klagan försports från vissa skogsägare, som haft sin skog så belägen, att de varit nödsakade att färdas fram öfver annans mark, de rent af blifvit förbjudna därtill, eller ock fått betala ett oskäligt pris, för att erhålla tillstånd att taga sig sfram med sina skogsprodukter.

Hvad jag åsyftar är rätten att i nödfall få färdas fram öfver annans *afrösningsjord*. Det torde bli svårt att tillämpa samma bestämmelser i fråga om åkerjord och tomter. I allmänhet torde heller inga större svårigheter förekomma i detta afseende, då det gäller inägojord, emedan där i regel finnes vägar, undantagna för öfriga gemensamma behof.

I gällande lagstiftning förekomma mig veterligt icke några bestämmelser, som reglera de nu af mig berörda förhållanden. Men skulle

man genom en lagförklaring eller eljest på ett tillfredsställande sätt, utan särskild stadga, kunna ordna denna lilla fråga, anser jag syftet vunnet med min motion. Jag hyser den uppfattningen, att man så litet som möjligt genom lagstiftning bör gripa in reglerande de enskilda samhällsmedlemmarnas intressen emellan. Där ömsesidigt tillmötesgående råder, behöfves heller ingen lagstiftning, där ordnas och regleras nästan allt af sig själf. Men i dessa, jag vågar hoppas, enstaka fall, då en skogsmarksägare förbjuder en annan att färdas fram öfver hans mark, så förstår jag icke att det skall kunna ordnas på annat sätt, än genom en stadga, som ger den ene tillstånd att färdas fram, men också föreskrifer huru den andre skall få ersättning för skadegörelse m. m.

För jämförelse må nämnas huru lagstiftning tillkom på sin tid, som gaf jordägare rätt att leda vatten öfver annans grund, och lag om elektriska ledningars framdragande, om flottleder m. m. Gränserna på det privatekonomiska lifvets områden hafva blifvit alltmer bestämda och klarlagda och haft till följd att en hvar med större intresse än måhända förut håller sin hand öfver sin torfva. Enligt min mening kan äganderätten på detta sätt missbrukas, den missbrukas alltid om den brukas så, att det allmänna lider däraf.

Med anledning af hvad jag anfört ber jag få hemställa, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga sådant lagförslag, som tillförsäkrar skogsägare väg öfver annans mark för skogsprodukternas tillvaratagande, med bestämmelser, angifvande grunderna för beräkning af skada och åverkan, som tillfogas markägare i sådana fall.»

*Utskottets
yttrande.*

Med anledning af hvad motionären sålunda anfört vill utskottet erinra därom, att enligt 2 § i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907, hvilken afser enskild väg, som för en eller flera fastigheter är till stadigvarande nytta, skall, om för fastighets ändamålsenliga brukande är af synnerlig vikt, att väg för den fastighet bygges öfver annan fastighets område och sådant ej länder till märkligt men för den senare fastigheten, därifrån upplåtas den mark, som till vägen åtgår.

Försåvidt de af motionären åsyftade behof äro af stadigvarande beskaffenhet, synas alltså desamma tillfredsställande tillgodosedda genom den nämnda lagen. Såsom stadigvarande enligt lagens mening lär nämligen böra anses icke blott ett utan egentliga afbrott under längre tid fort-

varande, utan äfven ett med större eller mindre uppehåll årligen eller eljest med viss bestämbar regelbundenhet återkommande behof. Dit torde alltså äfven oftast kunna räknas exempelvis behofvet för en viss fastighet af vinterväg öfver annans skogsmark för tillvaratagande af å den förra fastigheten växande produkter eller för annat brukande af densamma.

Hvad angår de fall, där fråga är om ett tillfälligt behof, och där vederbörligt medgifvande att färdas öfver fastigheten, om sådant erfordras, ej heller kan genom godvillig öfverenskommelse utverkas, synes deras närmare reglerande genom lagstiftning stöta på svårigheter, som knappast skulle stå i rätt förhållande till vikten af de intressen, hvarom här kan vara fråga.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 februari 1911.

På lagutskottets vägnar:

ERNST HÅKANSON.

Reservation

af hr *Lindhagen* som anført:

»Motionären anför såsom grund för motionens framkomst, att klagan yppats från vissa skogsägare, som haft sin skog så belägen, att de varit nödsakade att färdas fram öfver annans mark, att de rent af blifvit förbjudna därtill eller ock fått betala ett oskäligt pris för att erhålla tillstånd att taga sig fram med sina skogsprodukter.

Det är ingen anledning att betvifla riktigheten af denna uppgift. Tvärtom ligger det i sakens natur att i vårt skogsland med dess skiftesförhållanden en mängd skogsägare blifva i mångt och mycket beroende af grannars gunst och nåd. En undersökning skall kanske gifva vid handen, att motionen berör en för vidsträckta trakter i landet särdeles aktuell fråga.

Man vet ju, hvilken betydelse ett skogsskiftes belägenhet har för möjligheten att få afkastning af detsamma. Vid laga skiften ha ej alla delägare kunnat bli lika tillgodosedda. Det är också väl bekant, hurusom mäktigare skiftesdelägare ofta förstått att på mångahanda sätt vid skiftena skaffa sig de bästa lägena vid vattendrag o. s. v., samt därigenom äfven skaffat sig makt öfver de svagare, de försagda, de relationslösa skiftesdelägarne.

Rätten till nödig utfart från en fastighet öfver en annans fastighet ägnas också en växande uppmärksamhet från lagstiftningens sida. För tillgodogörande af skogsprodukter kan nu litas endast till flottningsförfattningarna och 1907 års lag om enskilda vägar på landet. Under andra förhållanden än där stadgas får man emellertid ej taga väg öfver andras ägor, som däraf kunna skadas, utan frivillig öfverenskommelse. Och utforsling af skogsprodukter kan väl sällan ske utan att, äfven om det gäller afrosningsjord, någon liten skada på ett eller annat sätt kan sägas uppstå.

Nyssnämnda lag om enskilda vägar hjälper uppenbarligen ej för de af motionären afsedda fallen. Lagen afser endast »byggande» af särskild väg till »stadigvarande nytta» och för de fall, att vägen dessutom pröfvas vara »af synnerlig vikt» för ändamålet. Proceduren är också lång, besvärlig och säkerligen äfven kostsam. De mera tillfälliga och anspråkslösa behofven, som dock kunna vara af synnerlig vikt för den det gäller, äro icke därmed tillgodosedda. Lämpligen synes detta kunna ske genom att någon ortsmyndighet inom i lag utstakade gränser får vid besiktning pröfva, huruvida, på hvad sätt och mot hvilken ersättning ett framforslande af skogsprodukter öfver annans afrösningsjord skäligen bör tillåtas. Ett sådant stadgande skulle oftast framtvunga frivilliga öfverenskommelser äfven där det eljest ej kunnat ske.

I samband med en undersökning om behofvet och lämpligheten af en sådan lagstiftning, bör också öfvervägas den viktiga frågan om rätt till upplagsplats för virke på annans mark invid flott- och farleder. Denna sak hänger nära ihop med frågan om utfartsväg, och det är känt, såsom ock inom utskottet vitsordades, hvilka orättrådiga missbruk i stor skala äga rum från sådana skogsägare, som fått sina skiften utmed flott- och farleder, i syfte att skaffa sig obehöriga fördelar på bekostnad af ägare af skogsskiften, som äro i afsaknad af sådana upplagsplatser och därigenom ofta rent af ur stånd att draga nytta af sin skog.

Utredningen bör äfven omfatta möjligheten af utfart eventuelt för andra produkter från fastighet än skog.

Lagutskottets yttrande i slutet af dess betänkande innefattar väl ett

sätt att komma ifrån motionen, men saknar såvidt jag förstår hvarje uttryck för en allvarlig önskan och ett allvarligt bemödande, att hvar man må, såsom vederbör, komma till sin rätt i det afseende, hvarpå motionären grundlagsenligt påkallat Riksdagens uppmärksamhet.

Det hemställles:

att Riksdagen med anledning af ifrågavarande motion ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta undersöka, huruvida och i hvad mån afsevärda olägenheter vållas skogsägare genom nödvändighet för dem att begagna annans mark för utforsling af sina skogsprodukter, samt därefter för riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i syfte att i skäligen fall tillförsäkra skogsägare möjlighet därtill, därest utredningen därtill föranleder.
